

Redakcja
Karol Łukomiak

Pojęcie tradycji na przestrzeni dziesięcioleci

Tom II

ARCHAEOGRAPH
Wydawnictwo Naukowe

POJĘCIE TRADYCJI
NA PRZESTRZENI DZIEJÓW
TOM II

POD REDAKCJĄ KAROLA ŁUKOMIAK

Redakcja
Karol Łukomiak

Pojęcie tradycji na przestrzeni dziesięć lat

Tom II

ARCHAEGRAPH
Wydawnictwo Naukowe

REDAKCJA:
KAROL ŁUKOMIAK

RECENZENCI:

PROF. UAM DR HAB. KATARZYNA MARCIANIAK

PROF. DR HAB. KRZYSZTOF KAWALEC

PROF. DR HAB. MACIEJ MARSZAŁEK

PROF. DR HAB. TADEUSZ STEGNER

DR MARTA JANACHOWSKA-BUDYCH

DR MACIEJ KOWALCZYK

DR TOMASZ JACEK LIS

DR RENATA TANAJEWSKA

PPOR. REZ. DR PAWEŁ STOBIECKI

KOREKTA REDAKTORSKA:

KAROL ŁUKOMIAK

DIANA ŁUKOMIAK

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI:

KAROL ŁUKOMIAK

© COPYRIGHT BY ARCHAEGRAPH

ISBN: 978-83-66035-22-5 (KSIĄŻKA)

ISBN: 978-83-66035-23-2 (EBOOK)

WERSJA ELEKTRONICZNA DOSTĘPNA W OTWARTYM DOSTĘPIE NA STRONIE
INTERNETOWEJ WYDAWCY: archaeograph.wixsite.com/archaeograph/publikacje

ARCHAEGRAPH

Wydawnictwo Naukowe

ŁÓDŹ 2019

SPIS TREŚCI

Anna Kotowicz

Wybrane przykłady tradycji i odrębności kawaleryjskich
na przykładzie 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich

7

Daniel Smaga

Kobiety w ugrupowaniach terrorystycznych
– obecne motywy działania a perspektywy

27

Krzysztof Świąteczak

Wojna w Osetii Południowej w 2008 roku – geneza, przebieg
i skutki konfliktu

43

Ewelina Więckowska

Archetyp serbskiego bohatera narodowego na przestrzeni wieków

57

Bartłomiej Korolczuk

O konieczności związania polityki prawem
- wybrane zagadnienia z doktryn politycznych i prawnych

77

Daniel Smaga

Korupcja w sporcie na przykładzie Polskiego Związku Piłki Nożnej

93

Wojciech Pierściński

Tradycja w polskiej polityce w pierwszych latach III Rzeczypospolitej

119

Wojciech Pierściński

Lustracja jako rujnujące działanie polityczne?

Problem byłych funkcjonariuszy oraz agentów komunistycznej policji politycznej w debacie publicznej w Polsce lat dziewięćdziesiątych XX wieku

133

Waldemar Elwart

Historia Kaszub i ludności kaszubskiej

147

Marzena Dobosz

Edukacja regionalna jako jeden z czynników podtrzymujących tradycję i kształtujących tożsamość kulturową młodego pokolenia

179

Anna Makro

Ostrobramska. Żywa tradycja kultu Matki Bożej Miłosierdzia

191

Ilona Szewczyk

Tradycja, czyli przekazanie. Narodziny motywu *traditio legis* i *traditio clavis*

205

Anna Polaszewska

Rola tradycji w działalności Ochotniczych Straży Pożarnych

221

WOJNA W OSETII POŁUDNIOWEJ W 2008 ROKU – GENEZA, PRZEBIEG I SKUTKI KONFLIKTU

Wstęp

Wojna gruzińsko-osetyjsko-rosyjska zwana wojną w Osetii Południowej wybuchła w nocy z 7 na 8 sierpnia 2008 roku i trwała zaledwie pięć dni¹. Konflikt ten pomimo krótkiego okresu trwania określany jest mianem wydarzenia przełomowego, które wstrząsnęło Europą i światem² oraz zapoczątkowało nową erę w polityce międzynarodowej³. „Mała wojna” pomimo tego, iż nie pochłonęła wiele ofiar jest uznawana za wydarzenie burzące optymistyczny marsz ku epoce pozimnowojennej⁴ i przywołujące demony brutalnej konfrontacji między Zachodem a Wschodem⁵.

Istotne jest wskazanie, iż wojna w Osetii Południowej nie wybuchła przypadkowo, a poprzedzało ją wiele wydarzeń oraz incydentów mających miejsce w Osetii Południowej i Abchazji. Konflikt rosyjsko-gruziński miał w zasadzie status „zamrożonego” konfliktu⁶, a więc ryzyko potencjalnej konfrontacji cały czas istniało.

Wydarzenia mające miejsce w 2008 roku w Gruzji są zapewne ludziom śledzącym te wydarzenia mniej lub lepiej znane. Kluczowe powinno być jednak

¹ K. Turecki, *10 lat temu rozpoczęła się wojna w Gruzji*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/wojna-w-gruzji-10-rocznica-wojny-gruzinsko-rosyjskiej/3q6fmj6> [dostęp: 16.10.2018].

² R. D. Asmus, *Mała wojna, która wstrząsnęła światem*, Warszawa 2010, Wstęp do wydania polskiego – Radosław Sikorski.

³ K. Turecki, *10 lat temu rozpoczęła się wojna w Gruzji ...*

⁴ R. D. Asmus, *Mała wojna ...*

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

spojrzenie na wojnę w Osetii Południowej z perspektywy kilku bądź kilkunastu lat, a także dokładna analiza wydarzeń, które doprowadziły do wybuchu tegoż konfliktu oraz podsumowanie zysków i strat poniesionych przez obie strony konfrontacji.

Celem autora jest realizacja ww. zamierzeń na podstawie analizy powszechnie dostępnych publikacji i materiałów prasowych dot. historii Gruzji oraz wojny w Osetii Południowej.

Geneza konfliktu

Spory gruzińsko-osetyjskie w okresie istnienia Demokratycznej Republiki Gruzjińskiej (tzw. I Republiki)

Spory pomiędzy Gruzinami, a Osetyjczykami sięgają okresu dwudziestolecia międzywojennego. 26 maja 1918 roku Rada Narodowa Gruzji przyjęła Akt Niepodległości Gruzji⁷. Gruzini politycy musieli podejmować szereg działań, aby umacniać istnienie nowopowstałego państwa. Wśród agresorów mogących zagrozić niepodległości Gruzji była m.in. Rosja, w której bolszewicy umacniali władzę. Sowietci chcąc dokonać przewrotu w Gruzji podejmowali różne działania. Jednym z nich było wspieranie ugrupowań politycznych, które próbowały dokonać zbrojnego przewrotu w Tbilisi i na prowincji⁸. Najbardziej intensywne działania tego typu prowadzono na obszarach zamieszkałych głównie przez ludność niegruzińską. Osetyjczycy i Abchazowie dążyli do uniezależnienia się od tbiliskich władz, tym samym ich naturalnym sojusznikiem stała się Rosja⁹. Władze sowieckie celowo podsycaly wszelkie konflikty między ludami kaukaskimi. Bolszewicy zdawali sobie bardzo dobrze sprawę, że zgodnie z starą zasadą *divide et impera* („dziel i rządź”) opanowanie Zakaukazu będzie możliwe jeżeli tamtejsze ludy nie będą zjednoczone, a Gruzja, która pełniła funkcję regionalnego centrum politycznego zostanie osłabiona¹⁰. Najpoważniejsze rozmiary miały trzy powstania zbrojne wywołane w Osetii Południowej

⁷ A. Furier, *Gruzja niepodległa – od monarchii do republiki*, Szczecin 2015, s. 131.

⁸ Tamże, s. 136.

⁹ Tamże, s. 147-148.

¹⁰ Tamże, s. 148.

w latach 1918-1920¹¹. Działania bolszewików i sympatyzujących z nimi organizacji zostały stłumione przez gruzińską Gwardię Ludową dowodzoną przez Waliko Dżugelego¹². W nocy z 11 na 12 lutego 1921 roku wojska XI Armii bolszewickiej uderzyły na Gruzję¹³ ¹⁴. 25 lutego 1921 roku sowiecki zdobyli Tbilisi¹⁵ Po trwających ok. miesiąca walkach oddziały gruzińskie zostały zmuszone do kapitulacji. 17 marca 1921 roku rząd gruziński podjął decyzję o zaprzestaniu oporu i rozwiązaniu armii¹⁶. Tym samym w marcu 1921 roku Demokratyczna Republika Gruzjińska (zwana także I Republiką) utraciła niepodległość¹⁷.

Spory gruzińsko-osetyjskie po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

Jeszcze w okresie rządów komunistów dochodziło w Południowej Osetii do wystąpień antygruzińskich¹⁸. 10 listopada 1989 roku Rada Południowoosetyjskiego Obwodu Autonomicznego postanowiła o zmianie statusu jednostki na republikę autonomiczną¹⁹. Władze gruzińskie uznały to działanie za bezprawne, a gruzińska opozycja zwołała na 23 listopada 1989 roku mającą w zamierzeniach liczyć ok. 50 tys. uczestników demonstrację w Cchinwali, celem wywarcia nacisku na Osetyjczyków²⁰. Zaostrzający się spór potęgowała także działalność zarówno po stronie gruzińskiej jak i osetyjskiej oddziałów paramilitarnych. Po stronie Gruzji działalność prowadziło Towarzystwo Meraba Kostawy z Ważą Adamią na czele. Osetyjczycy przeciwstawili im oddziały samoobrony pod dowództwem weterana wojny w Afganistanie gen. Kima Cagałowa²¹.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

¹⁴ W. Materski, *Gruzja*, Warszawa 2000, s. 101; Według W. Materskiego atak XI Armii bolszewickiej nastąpił nie 11, a 15 lutego 1921 roku.

¹⁵ Tamże, s. 102.

¹⁶ Tamże, s. 105.

¹⁷ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 149.

¹⁸ Tenże, *Droga Gruzji do niepodległości*, Poznań 2000, s. 156.

¹⁹ Tamże, s. 156.

²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

Wojna w Osetii Południowej w latach 1991-1992.

W 1990 roku konflikt został zawieszony ze względu na zmianę władz w Gruzji²². 14 listopada 1990 roku przewodniczącym Rady Najwyższej Gruzji został Zwiad Gamsachurdia²³. Deklarował on zachowanie istniejących na terytorium Gruzji jednostek autonomicznych. 9 grudnia 1990 roku Gruzini przegrali w wyborach w Osetii Południowej²⁴. 10 grudnia 1990 roku parlament

w Cchinwali ogłosił suwerenność Południowoosetyjskiej Republiki Demokratycznej oraz określił dalsze cele republiki, do których należało połączenie z Osetią Północną w jedną niezależną republikę w składzie ZSRR²⁵. W wyniku tej decyzji gruziński parlament zdecydował 11 grudnia 1990 roku o likwidacji Południowoosetyjskiego Obwodu Autonomicznego²⁶.

Kolejne działania podjęte przez gruzińskie władze m.in. blokada energetyczna Osetii Południowej²⁷ doprowadziły do eskalacji konfliktu. Oddziały milicji wysłane latem 1991 roku do Osetii Południowej oraz formalne paramilitarne kontynuowały wojnę gruzińsko-osetyjską²⁸. W wyniku działań militarnych ludność cywilna masowo opuszczała tereny walk. Do 1993 roku liczba uchodźców osetyjskich wynosiła ok. 100 tys. osób²⁹. Konflikt ten zakończony został podpisaniem przez Eduarda Szewradnadze i Borysa Jelcyna w dniu 25 czerwca 1992 roku porozumienia w Dagomysie. W jego wyniku na terenach spornych ustanowione zostały rosyjsko-gruzińsko-osetyjskie siły rozjemcze³⁰. Spór w osetyjsko-gruziński został zażegnany na kilkanaście lat.

²² Tamże.

²³ Tamże, s. 153.

²⁴ Tamże, s. 156.

²⁵ W. Materski, *Gruzja ...*, s. 237.

²⁶ A. Furier, *Droga Gruzji...*, s. 156.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 218.

³⁰ Tamże, s. 219.

Rządy Micheila Saakaszwiliego i Ruchu Narodowego

4 stycznia 2004 roku wybory prezydenckie w Gruzji wygrał Micheil Saakaszwili uzyskując aż 96% głosów, a 28 czerwca 2004 roku koalicja Ruch Narodowy - Demokraci (poprezydencka koalicja) uzyskała aż 135 ze 150 mandatów³¹. Nowy prezydent dążył do podporządkowania Gruzji Osetii Południowej i Abchazji. Dążenia do rozmów nt. przyszłej federacji tych regionów z Gruzją nie przyniosły oczekiwanych rezultatów³². Od tego momentu coraz częściej w tamtym regionie dochodziło do incydentów zbrojnych.

Ostatnie miesiące poprzedzające wybuch wojny w Osetii Południowej

Sytuacja polityczno-militarna Gruzji znacznie pogorszyła się w wyniku odmowy przyznania Gruzji statusu tzw. *Membership Action Plus*. Tym samym uniemożliwiono Gruzji członkostwo w NATO³³. Na terenach pogranicznych zwiększała się ilość ataków na wioski gruzińskie, które były ostrzeliwane ogniem artylerii i karabinów maszynowych³⁴. W 2008 roku zestrzelono nad Abchazją kilka samolotów szpiegowskich prawdopodobnie należących do sił zbrojnych Gruzji³⁵. Jednym z samolotów zestrzelonych przez rosyjski myśliwiec MIG-29 był bezzałogowy aparat latający tzw. *UAV (unmanned aerial vehicle)*, który wykonywał lot zwiadowczy nad objętymi konfliktem obszarami³⁶. Rosjanie początkowo nie chcieli się do tego przyznać, jednakże odzyskane nagranie z UAV oraz śledztwo ONZ-owskiej misji obserwacyjnej w Abchazji potwierdziło fakt zestrzelenia UAV przez rosyjski myśliwiec, co mogło

³¹ Tamże, s. 338.

³² Tamże, s. 339-340.

³³ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 350; Szczyt NATO w Bukareszcie odbył się w dniach 2-4 kwietnia 2008 roku.

³⁴ Tamże.

³⁵ Pierwszy z samolotów zestrzelono 20 kwietnia 2008 roku o godzinie 7:57 czasu polskiego. Zob. także: *Gruziński samolot zestrzelony w Abchazji?*, [online] <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/74329,gruzinski-samolot-zestrzelony-w-abchazji.html> [dostęp: 16.10.2018].

Zob. także: *Kolejne samoloty zestrzelone nad Gruzją?*, [online] <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/kolejne-samoloty-zestrzelone-nad-gruzja,57115.html> [dostęp: 16.10.2018].

³⁶ R. D. Asmus, *Mala wojna ...*, s. 253.

zostać uznane za akt agresji wojskowej³⁷. 18 kwietnia 2008 roku separatystyczny rząd w Suchumi (nieformalna stolica Abchazji) zaalarmował, że oddziały gruzińskie zbierają się w pobliżu Wąwozu Kodori³⁸. Doniesienia te zdemontowało dochodzenie przeprowadzone przez Misję Obserwacyjną ONZ w Gruzji. Prawdopodobnie apel separatystycznego rządu stał się dla Rosji pretekstem do zwiększenia ilości żołnierzy w Abchazji. Według oficjalnych komunikatów wysłano do Abchazji 400 żołnierzy oddziałów spadochronowych z Noworosyjskiej Dywizji Lotnictwa. Krok ten podjęto bez wymaganego poinformowania strony gruzińskiej, tym samym doszło do pogwałcenia porozumienia dotyczącego operacji pokojowych zawartego w ramach Wspólnoty Niepodległych Państw³⁹. Podczas spotkania przedstawicieli NATO z delegatem rosyjskim, szef Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych Rosji, gen. armii Jurij Bałujewskij oświadczył, że latem może dojść do wojny przeciw Gruzji, jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie środki mające na celu powstrzymanie wybuchu konfliktu⁴⁰. Gruzja próbując załagodzić sytuację oznajmiła, że nie będzie przeprowadzała lotów z użyciem aparatów UAV nad terytorium Abchazji, co jednak nie przyniosło spodziewanego rezultatu. Rosjanie ponownie zwiększyli ilość żołnierzy w Abchazji⁴¹. 6 czerwca 2008 roku w Sankt Petersburgu podczas szczytu państw WNP miało miejsce spotkanie Micheila Saakaszwilię i prezydenta Rosji Dmitrija Miedwiediewa⁴². Wydawało się, że przywódcy obu państw doszli do pewnego porozumienia, jednakże nadzieje okazały się złudne. 6 lipca 2008 roku prezydent Saakaszwili przebywający w Kazachstanie w związku z obchodami z okazji 10 rocznicy stolicy – Astany bezskutecznie próbował porozumieć się z prezydentem Rosji w sprawie sytuacji w Abchazji i Osetii Południowej. Dmitrij Miedwiediew nie wykazywał także żadnej chęci doprowadzenia do dwupaństwowego szczytu, o którym obaj przywódcy rozmawiali miesiąc wcześniej⁴³. Wszelkie próby o rozpoczęcie wielostronnych negocjacji w celu znalezienia pokojowego wyjścia z zaistniałej sytuacji kierowane

³⁷ Tamże.

³⁸ Tamże

³⁹ Tamże, s. 254.

⁴⁰ Tamże, s. 256.

⁴¹ Tamże, s. 256.

⁴² Tamże, s. 274.

⁴³ Tamże, s. 279.

pod adresem Rosji, Abchazji i Osetii Południowej przez: Gruzję (prośby te napływały przez cały lipiec do 7 sierpnia 2008 r.), USA (prośba z dnia 8 lipca), Niemiec (prośby z dni: 14 lipca, 18 lipca, 25 lipca, 30 lipca i 31 lipca), UE (prośby z dni: 19 lipca i 22-24 lipca), OBWE i Finlandii (prośby z dni 25 i 30 lipca) okazały się bezskuteczne⁴⁴. Konflikt potęgował fakt, iż prezydent Eduard Kokojty zapowiedział domaganie się od Trybunału Konstytucyjnego Rosji uznania swojej republiki za część terytorium Federacji Rosyjskiej⁴⁵. Trwające w sierpniu 2008 roku rozmowy gruzińsko-osetyjskie zakończyły się fiaskiem. Jednocześnie w rejonie Abchazji zarówno siły gruzińskie jak i osetyjskie i rosyjskie przygotowywały się do zbrojnego rozstrzygnięcia trwającego sporu.

Przebieg konfliktu

W atmosferze narastającej wrogości i przygotowań wojskowych gruzińskie władze podjęły decyzję o użyciu w Osetii Południowej sił zbrojnych⁴⁶. 1 sierpnia 2008 roku kilku gruziński policjantów zginęło po tym jak ich samochód wjechał na minę pułapkę⁴⁷ 4 sierpnia 2008 roku miała miejsce ewakuacja ludności cywilnej z terenów przygranicznych⁴⁸.

Walki w Osetii Południowej rozpoczęły się w nocy z 7 na 8 sierpnia 2008 roku. Dokładna godzina rozpoczęcia konfliktu nie jest jednak znana. Według Gruzinów walki rozpoczęły się przed północną, gdy kolumna 150 rosyjskim transporterów opancerzonych przekroczyła tunel Roki⁴⁹. Według strony rosyjskiej to Gruzini pierwsi rozpoczęli działania zbrojne, ostrzeliwując o wpół do piątej rano Cchinwali⁵⁰.

⁴⁴ I. Matcharashvili, *Przyczyny, przebieg oraz skutki, rosyjsko-gruzińskiego konfliktu z sierpnia 2008 roku, (Wojna 08.08.08. która nie wstrząsnęła światem)*, Rozprawa doktorska wykonana w Zakładzie Historii Wojskowości Instytutu Historii UAM. Promotor naukowy Prof. UAM dr hab. Maciej Franz, 2011, s. 62.

⁴⁵ *Pięć lat po wojnie gruzińsko-rosyjskiej*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/piec-lat-po-wojnie-gruzińsko-rosyjskiej-6078968544355457g/6> [dostęp: 16.10.2018].

⁴⁶ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 350.

⁴⁷ A. Meller, *Relacja z nad osetyjskiej granicy*, [online] http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114881,5569573,Relacja_znad_osetyjskiej_granicy.html [dostęp: 16.10.2018].

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 350.

⁵⁰ Tamże.

Siły rosyjskie w Osetii Południowej i Abchazji liczyły ok. 40 tys. żołnierzy. Przewaga rosyjska była więc niemal trzykrotna⁵¹. Oprócz walk na lądzie, morzu i w powietrzu zaatakowane zostały również gruzińskie strony internetowe m.in. strona internetowa gruzińskiego prezydenta, na której hakerzy wyświetlili pokaz slajdów ze zdjęciami Adolfa Hitlera, który miał twarz Saakaszwilego, a także strony internetowe takich instytucji jak: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Bank Narodowy, Parlament, Sąd Najwyższy, Krajowa Komisja Wyborcza, ambasada USA, ambasada Wielkiej Brytanii⁵².

8 sierpnia celem działania oddziałów gruzińskich stało się zdobycie i utrzymanie w swoich rękach Cchinwali. Pomimo różnych problemów m.in. brakiem skutecznej łączności oraz znaczną ilością sił rosyjskich i południowo-osetyjskich w rejonie miasta, już nad ranem 8 sierpnia Gruzini kontrolowali znaczne części miasta i jego okolic⁵³. W trakcie dnia miały miejsce liczne natarcia obu stron. W wyniku znacznej przewagi wojsk rosyjskich Gruzini byli zmuszeni do wycofania się w głąb miasta⁵⁴.

9 sierpnia 2008 roku rosyjskie lotnictwo zbombardowało czarnomorski port Poti i bazę wojskową w Senaki. Gruziańskie władze po otrzymaniu informacji o zagrożeniu ze strony sił powietrznych wroga podjęły decyzję o ewakuacji pałacu prezydenckiego i okolicznej ludności w Tbilisi⁵⁵. Na terytorium Gruzji wprowadzono stan wojenny, który miał trwać 15 dni⁵⁶. Ponadto w Abchazji rozpoczął się bunt antygruziński. Gruzini odnieśli tego dnia sukces, bowiem udało im się zaatakować zaskoczenia kolumnę dowódcy 58. armii, gen. Anatolija Kurylewa. Zginęło kilku oficerów i żołnierzy rosyjskich, kilka pojazdów zostało zniszczonych, a sam dowódca został ranny⁵⁷.

10 sierpnia 2008 roku w wyniku działań rosyjskich żołnierzy Gruzini stopniowo wycofywali się. Rozkaz obejmował m.in. zajęcie pozycji na południe

⁵¹ R. D. Asmus, *Mata wojna ...*, s. 286.

⁵² Tamże, s. 287-288.

⁵³ Tamże, s. 302-303.

⁵⁴ Tamże, s. 303.

⁵⁵ *Gruzja wprowadza stan wojenny*, [online] <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/gruzja-wprowadza-stan-wojenny,67192.html> [dostęp: 16.10.2018].

⁵⁶ Tamże.

⁵⁷ R. D. Asmus, *Mata wojna ...*, s. 309.

od Cchinwali⁵⁸. Rosjanie cały czas kontynuowali ataki z powietrza, a także stosowali pociski balistyczne SS-21 Toczka i SS-26 Iskander⁵⁹. Gruzińskie MSW poinformowało, że Cchinwali znajduje się w rękach rosyjskich⁶⁰. Gruzja ogłosiła jednostronny rozejm i wystąpiła do Rosji z prośbą o rozpoczęcie rozmów pokojowych⁶¹. Prawdopodobnie chęć prowadzenia rozmów pokojowych wynikała z faktu, iż zgodnie z doniesieniami gruzińskiego wywiadu, prawdopodobne było otwarcie przez Rosjan w Abchazji drugiego frontu walk⁶². Władze Abchazji ogłosiły 10 sierpnia 2008 roku przyłączenie się do wojny po stronie Rosji i zaatakowały pozycje gruzińskie w wąwozie kodorskim⁶³. Tego dnia misję mediacyjną, której celem było zaprzestanie walk rozpoczął prezydent Francji Nicolas Sarkozy⁶⁴.

11 sierpnia 2008 roku baza wojskowa oraz instalacje radarowe w Tbilisi, a także baza wojskowa w Kodzori i góry Machata zostały zbombardowane przez rosyjskie lotnictwo⁶⁵. Zaproponowany przez Gruzję rozejm oraz plan pokojowy francuskiego ministra spraw zagranicznych Bernarda Kouchnera zostały odrzucone⁶⁶. Ze względu na wkroczenie wojsk rosyjskich na terytorium Gruzji i ich pozorowany marsz w kierunku Tbilisi Gruzini postanowili przegrupować swoje wojska przygotowując się do obrony stolicy⁶⁷. Wieczorem podczas sesji Rady Bezpieczeństwa Narodowego Micheil Saakaszwili powiadomił obywateli o bardzo trudnej sytuacji oraz oświadczył, że celem Rosji było zajęcie i zniszczenie Gruzji⁶⁸.

⁵⁸ Tamże, s. 312.

⁵⁹ Tamże, s. 313.

⁶⁰ *Rosja przejęła kontrolę nad stolicą Osetii Południowej*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosja-przejela-kontrolę-nad-stolica-osetii-poludniowej-6037418581979777a> [dostęp: 16.10.2018].

⁶¹ *Gruzja ogłosiła rozejm i chce negocjacji z Rosją*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/gruzja-oglosila-rozejm-i-chce-negocjacji-z-rosja-6036927162127489a> [dostęp: 16.10.2018].

⁶² R. D. Asmus, *Mała wojna ...*, s. 310-311.

⁶³ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 351.

⁶⁴ Tamże, s. 352.

⁶⁵ *Rosyjskie samoloty ostrzelały bazę wojskową koło Tbilisi*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosyjskie-samoloty-ostrzelały-bazę-wojskowa-kolo-tbilisi-6036777469338753a> [dostęp: 16.10.2018].

⁶⁶ *Rosja odrzuciła rozejm i ściąga tysiące żołnierzy do Osetii Płd.*, [online] <http://archive.is/DJS3O#selection-635.0-635.65> [dostęp: 16.10.2018].

⁶⁷ *Kaukaz w ogniu: Gruzini przygotowują się do obrony Tbilisi*, [online] <http://archive.is/ysmEs#seleccion-639.0-639.59> [dostęp: 16.10.2018].

⁶⁸ R. D. Asmus, *Mała wojna ...*, s. 317.

12 sierpnia gruzińska baza w Gori została zbombardowana przez siły rosyjskie. Wąwóz Kodorski został całkowicie opanowany przez siły zbrojne Abchazi⁶⁹. Po rozmowach prezydenta Francji Nicolasa Sarkozyego z prezydentem Rosji Dmitrijem Miedwiediewem podpisano porozumienie pokojowe w wyniku którego strona rosyjska zobowiązała się do wstrzymania działań wojennych⁷⁰. W Tbilisi odbyły się tego dnia wiece i liczne demonstracje, których uczestnicy popierali gruzińskiego prezydenta. Udział w jednym z wieców wzięli także prezydenci Polski, Litwy, Łotwy, Estonii i Ukrainy⁷¹. Podczas jednego z przemówień ówczesny Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej śp. Lech Kaczyński bardzo krytycznie wyraził się o Rosji stwierdzając m.in.: „Po raz pierwszy od dłuższego czasu nasi sąsiedzi z północy, dla Nas także z północy ze wschodu pokazali twarz, którą znamy od setek lat. Ci sąsiedzi uważają, że narody wokół nich powinny im podlegać. My mówimy nie! Ten kraj to Rosja”⁷².

Rozstrzygnięcie

Pomimo zakończenia konfliktu w rejonie Osetii Południowej i Abchazji cały czas dochodziło do licznych incydentów. 26 sierpnia 2008 roku Rosja uznała niepodległość Abchazji i Osetii Południowej, a 17 września 2008 roku podpisała układy o przyjaźni z dwoma ww. samowznaczymi państwami⁷³.

Wojna gruzińsko-osetyjsko-rosyjska zakończyła się sukcesem wojsk osetyjsko-rosyjskich, które wyparły siły gruzińskie z Osetii Południowej i Abchazji. Prezydent Rosji Dmitrij Miedwiediew stwierdził: „Podjąłem decyzję o zakończeniu operacji, mającej przymusić gruzińskie władze do pokoju. Jej cel został osiągnięty”.

⁶⁹ *Abchazowie zajęli wąwóz Kodori*, [online] <https://www.wprost.pl/136170> [dostęp: 16.10.2018].

⁷⁰ *Rosja kończy operację wojskową w Gruzji*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosja-konczy-operacje-wojskowa-w-gruzji-6037418653864577a> [dostęp: 16.10.2018].

⁷¹ *Lech Kaczyński: jesteśmy tu po to, by podjąć walkę*, [online] <https://www.wprost.pl/136182/Lech-Kaczynski-jestemy-tu-po-to-aby-podjac-walke.html> [dostęp: 16.10.2018].

⁷² *Lech Kaczyński w Gruzji - przemówienie na wiecu w sierpniu 2008*, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=Ojcm45iykc> [dostęp: 16.10.2018].

⁷³ *Miedwiediew: okiełznaliśmy gruzińskich agresorów, mamy traktaty z Abchazją i Osetią Płd.*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/miedwiediew-okielznalismy-gruzińskich-agresorow-mamytraktaty-z-abchazja-i-osetia-pld-6036634685825665a> [dostęp: 16.10.2018].

Podsumowanie

W wyniku walk pomiędzy wojskami gruzińskimi, a siłami Abchazji, Osetii Południowej i Rosji, zginęło 169 żołnierzy gruzińskich i 16 policjantów⁷⁴. Po stronie przeciwnej życie straciło prawdopodobnie 64 żołnierzy rosyjskich⁷⁵, 283 zostało rannych, a 3 uznano za zaginionych⁷⁶. Straty wśród żołnierzy abchaskich i południowoosetyjskich są mało dokładne albo zaniżone. To samo dotyczy strat ludności cywilnej w Abchazji i Osetii Południowej.

Straty wśród ludności cywilnej nie są dokładnie znane. Według raportu przygotowanego przez Human Rights Watch zginęło mniej niż sto osób⁷⁷. Są to prawdopodobnie najbardziej wiarygodne dane, choć nie brakuje informacji, że liczba zabitych cywilów może wynosić ponad 200 osób⁷⁸, a nawet 1500 osób⁷⁹.

Pomimo braku zdecydowanej reakcji państw UE i NATO Gruzja nadal podejmowała chęć zacieśniania stosunków w Zachodem. W dniach 19-20 listopada 2010 r. podtrzymano wolę przyjęcia Gruzji do NATO⁸⁰. Wiele państw UE w tym Polska udzieliły Gruzji znacznej pomocy humanitarnej⁸¹.

Przegrana wojna z Rosją doprowadziła także do znacznych zmian na gruzińskiej scenie politycznej. 27 października 2013 roku wybory prezydenckie w Gruzji wygrał kandydat opozycji Giorgi Margwelaszwili. Saakwaszwili został oskarżony o przestępstwa kryminalne i wyjechał z kraju⁸².

⁷⁴ D. Brażkiewicz, *Wojna rosyjsko-gruzińska*, [online] <http://geopolityka.org/analizy/dariusz-brazkiewicz-wojna-rosyjsko-gruzinska>, [dostęp: 16.10.2018].

⁷⁵ *General Nogowicyn: w Osetii Pld. Poległo 74 żołnierzy rosyjskich*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/general-nogowicyn-w-osetii-pld-poleglo-74-zolnierzy-rosyjskich-6036633405310081a> [dostęp: 16.10.2018]; Według danych zastępcy szefa rosyjskiego sztabu generalnego, generała Anatolij Nogowicina w walkach w Osetii Południowej zginęło 74 rosyjskich żołnierzy, 171 innych żołnierzy rosyjskich zostało rannych, a 19 zaginęło bez wieści.

⁷⁶ D. Brażkiewicz, *Wojna rosyjsko-gruzińska*

⁷⁷ *Liczba cywilnych ofiar w Gruzji nie idzie w tysiące*, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/liczba-cywilnych-ofiar-w-gruzji-nie-idzie-w-tysiace-6036215946634369a> [dostęp: 16.10.2018].

⁷⁸ B. Brażkiewicz, *Wojna rosyjsko-gruzińska*

⁷⁹ Są to dane rosyjskie wskazane w w.w. artykule Wirtualnej Polski; zob. przyp. 78.

⁸⁰ A. Furier, *Gruzja niepodległa...*, s. 354.

⁸¹ Tamże, s. 355.

⁸² Tamże.

BIBLIOGRAFIA

Publikacje

Asmus Dietrich Ronald, *Mała wojna, która wstrząsnęła światem*, Warszawa 2010.

Furier Andrzej, *Droga Gruzji do niepodległości*, Poznań 2000.

Furier Andrzej, *Gruzja niepodległa – od monarchii do republiki*, Szczecin 2015.

Materski Wojciech, *Gruzja*, Warszawa 2000.

Matcharashvili Irakli, *Przyczyny, przebieg oraz skutki, rosyjsko-gruzińskiego konfliktu z sierpnia 2008 roku, (Wojna 08.08.08. która nie wstrząsnęła światem)*, Rozprawa doktorska wykonana w Zakładzie Historii Wojskowości Instytutu Historii UAM. Promotor naukowy Prof. UAM dr hab. Maciej Franz, 2011

Artykuły prasowe:

Brażkiewicz Dariusz, *Wojna rosyjsko-gruzińska*, [online] <http://geopolityka.org/analizy/dariusz-brazkiewicz-wojna-rosyjsko-gruzinska>, [dostęp: 16.10.2018].

Meller Andrzej, *Relacja z nad osetyjskiej granicy*, [online] http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114881,5569573,Relacja_znad_osetyjskiej_granicy.html [dostęp: 16.10.2018].

Turecki Kamil, *10 lat temu rozpoczęła się wojna w Gruzji*, [online] <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/wojna-w-gruzji-10-rocznica-wojny-gruzinsko-rosyjskiej/3q6fmj6> [dostęp: 16.10.2018].

Abchazowie zajęli wąwóz Kodori, [online] <https://www.wprost.pl/136170> [dostęp: 16.10.2018].

Generał Nogowicyn: w Osetii Płd. Poległo 74 żołnierzy rosyjskich, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/general-nogowicyn-w-osetii-pld-poleglo-74-zolnierzy-rosyjskich-6036633405310081a> [dostęp: 16.10.2018].

Gruziniński samolot zestrzelony w Abchazji?, [online] <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/74329,gruzinski-samolot-zestrzelony-w-abchazji.html> [dostęp: 16.10.2018].

Gruzja ogłosiła rozejm i chce negocjacji z Rosją, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/gruzja-oglosila-rozejm-i-chce-negocjacji-z-rosja-6036927162127489a> [dostęp: 16.10.2018].

Gruzja wprowadza stan wojenny, [online] <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/gruzja-wprowadza-stan-wojenny,67192.html> [dostęp: 16.10.2018].

Kaukaz w ogniu: Gruzini przygotowują się do obrony Tbilisi, [online] <http://archive.is/ysmEs#selection-639.0-639.59> [dostęp: 16.10.2018].

Kolejne samoloty zestrzelone nad Gruzją?, [online] <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/kolejne-samoloty-zestrzelone-nad-gruzja,57115.html> [dostęp: 16.10.2018].

Lech Kaczyński: jesteśmy tu po to, by podjąć walkę, [online] <https://www.wprost.pl/136182/Lech-Kaczynski-jestesmy-tu-po-to-aby-podjac-walke.html> [dostęp: 16.10.2018].

Liczba cywilnych ofiar w Gruzji nie idzie w tysiące, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/liczba-cywilnych-ofiar-w-gruzji-nie-idzie-w-tysiace-6036215946634369a> [dostęp: 16.10.2018].

Miedwiediew: okiełznaliśmy gruzińskich agresorów, mamy traktaty z Abchazją i Osetią Płd., [online] <https://wiadomosci.wp.pl/miedwiediew-okielznelismy-gruzińskich-agresorow-mamy-traktaty-z-abchazja-i-osetia-pld-6036634685825665a> [dostęp: 16.10.2018].

Pięć lat po wojnie gruzińsko-rosyjskiej, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/piec-lat-po-wojnie-gruzińsko-rosyjskiej-6078968544355457g/6> [dostęp: 16.10.2018].

Rosja kończy operację wojskową w Gruzji, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosja-konczy-operacje-wojskowa-w-gruzji-6037418653864577a> [dostęp: 16.10.2018].

Rosja odrzuciła rozejm i ściąga tysiące żołnierzy do Osetii Płd., [online] <http://archive.is/DJS3O#selection-635.0-635.65> [dostęp: 16.10.2018].

Rosja przejęła kontrolę nad stolicą Osetii Południowej, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosja-przejela-kontrolę-nad-stolica-osetii-poludniowej-6037418581979777a> [dostęp: 16.10.2018].

Rosyjskie samoloty ostrzelały bazę wojskową koło Tbilisi, [online] <https://wiadomosci.wp.pl/rosyjskie-samoloty-ostrzelaly-baze-wojskowa-kolo-tbilisi-6036777469338753a> [dostęp: 16.10.2018].

Materiały filmowe:

Lech Kaczyński w Gruzji - przemówienie na wiecu w sierpniu 2008, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=Ojcme45iykc> [dostęp: 16.10.2018].

THE WAR IN SOUTH OSSETIA IN 2008 – THE GENESIS, COURSE AND FALLOUT OF THE CONFRONTATION

The War in South Ossetia broke out on the night of August 7-8, 2008. The confrontation lasted 5 days and ended on August 12, 2008.

The War in South Ossetia was very short but it was very important for Georgia. It was battle about existence of Georgia. Russia showed that it is very dangerous for neighbours and it can endanger in the future.

The purpose of the article is analysis of the genesis, course and fallout of The War in South Ossetia in 2008.